Ἔτος 18ον — Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ τῇ 7 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1904 — Ἀριθ. 810

Ἐφημερὶς τῶν Κυριῶν

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ
ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΗ ΥΠΟ ΚΥΡΙΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ
ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς
Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν

Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ δὲ παρ' ἅπασι τοῖς κ.κ. ἀντιπροσώποις ἡμῶν.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν Δρ. 5
Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν Φρ. χ. 8

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ
27-ὁδὸς Πανεπιστημίου-27

Γραφεῖον ἀνοικτὸν καθ' κάστην ἀπὸ 10—12 π. μ.

Πᾶσα παρατήρησις ἐπὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου γίνεται δεκτὴ μόνον ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν.

Διὰ τὰ ἀνυπόγραφα ἄρθρ εὐθύνεται ἡ συντάκτις αὐτῶ
Κε ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

Τὰ πεμπόμενα ἡμῖν χειρόγραφα δημοσιευόμενα ἢ μὴ δὲ ἐπιστρέφονται. — Ἀνυπόγραφα καὶ μὴ δηλοῦντα τὴν δισμον τῆς ἀποστελλούσης δὲν εἶν δεκτά. - Πᾶσα ἀγγελία ἀφορῶ εἰς τὰς Κυρίας γίνεται δεκτή

Αἱ μεταβάλλουσαι διεύθυν σιν ὀφείλουσι ν' ἀποστέλλωσ γραμματοσημον 50 λεπτῶ πρὸς ἐκτύπωσιν νέος ταιν

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀπὸ τὸ ταξεῖδιμου Βενετία.—Αἰνταντέλαι. Θ'.—Τὸ πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Jean Moreas γεῦμα.—Πρόποσις Νερβάνα.—Στίχοι Μαλακάσῃ. Μία ἐπίθεσις διὰτὴν Ἰριγένειαν.—Κάτω ἀπὸ τὸγεφύριτῶν στεναγμῶν. Διήγημαὑπὸ δος Εἰρήνης Νικολαΐδου. — Ἡ ἑορτὴ τῶν νεκρῶν εἰς Μόνιχον. ὑπὸ δοςΜαρίας Πενέλη. —Ἀλληλογραφία. —Συνταγαί. — Εἰδοποιήσεις. Ἐπιφυλλίς. Ὁ νέος Ραββὶ ὑπὸ δος Μαρίας Πενέλη.

ΑΠΟ ΤΟ ΤΑΞΕΙΔΙ ΜΟΥ

Ἡ Βενετία

Θ'.

Εἰς τὴν Βενετίαν ὅπου ἡ Τέχνη τρέχει εἰς τὸν δρόμον, ὅπου τὰ σπίτια εἶνε παλάτια, ὅπου αἱ Ἐκκλησίαι εἶνε μουσεῖα, φυσικὸν ἦτο καὶ αἱ γυναῖκες αἱ γεννώμεναι μέσα εἰς τοιαύτην ἀτμόσφαιραν, αἱ ἀναπνέουσαι τοιοῦτον καλλιτεχνικὸν ἀέρα, νὰ ἐφεύρουν καὶ αὐταὶ μίαν τέχνην ἐντελῶς ἰδικήν των, ἐντελῶς πρωτότυπον, τὴν ὁποίαν νὰ προαγάγουν εἰς ὕψιστον βαθμὸν τελειότητος.

Τὸ σκάλισμα καὶ κέντημα τοῦ μαρμάρου εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικήν, τὸ ἀνάγλυφον εἰς τὸ ὁποῖον τὰ τρίφυλλα καὶ οἱ κάκτοι καὶ αἱ ἀνοιγμέναι ἄκανθαι ἐκτυλίσσονται εἰς θαυμάσια πλαισιώματα τῶν παλατιῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐπροκάλεσαν, φαίνεται, περισσότερον τὴν προσοχὴν τῶν γυναικῶν τῆς Βενετίας. Τὰ ἄνθη αὐτὰ καὶ τὰ λεπτεπίλεπτα φυλλώματα τοῦ μαρμάρου ἔκαμαν περισσοτέραν ἐντύπωσιν εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν ἀντίληψίν των καὶ ἀπὸ τὰ πολύχρωμα καὶ ζωηρὰ μωσαϊκὰ καὶ ἀπὸ τὰ ὄργια τῆς ζωγραφικῆς, τὰ ὁποῖα αἱ γυναῖκες τῆς Γαλλίας ἀπέδωκαν εἰς τὰ κεντήματα τῶν Gobelins, τῆς μεγάλης καὶ πλουσίας βιομηχανίας , τῶν ὁποίων αὗται ἔγειναν ἱδρύτριαι.

Αἱ γυναῖκες λοιπὸν τῆς Βενετίας ἐπενόησαν τὴν τέχνην τῆς ντανταλας. Ὅ,τι ὁ Σανσοβῖνος ἐσκάλιζεν εἰς τὸ μάρμαρον, αὗται τὸ ἀντέγραψαν μὲ τὴν βελόνην καὶ μὲ τὴν κλωστήν, ὄχι ἐπάνω εἰς ὕφασμα, ἀλλ' εἰς τὸν ἀέρα. Καὶ ἰδοὺ ἡ ντανταλα, ἡ ἐκτελουμένη ἀρχικῶς μὲ τὴν βελόνην καὶ ἀργότερα ποικίλλουσα καὶ εἰς πλεκτὰ ἀνάγλυφα κατασκευαζομένα μὲ τὰ ἀναρίθμητα ξυλαράκια, τὰ ὁποῖα ἡμεῖς ἐδῶ ὡς ἐκ τοῦ σχήματός των ὠνομάσαμεν κοπανέλια.

Ἡ ντανταλιέρα τῆς Βενετίας ὑπερέβη τὸν Σανσοβῖνον καὶ ὅλους τοὺς μεγάλους γλύπτας τῆς ἐποχῆς του εἰς τὸ ἰδικόν της ἀνάγλυφον.

Ἡ ντανταλα τῆς Βενετίας ἔγεινε τὸ πρότυπον τῆς τέχνης αὐτῆς εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὅλοι δὲ οἱ κατόπιν δημιουργηθέντες κλάδοι καὶ ποικιλίαι ντανταλῶν ἔχουν πάντοτε αὐτὴν τὴν βάσιν, αὐτὴν τὴν ἀρχικὴν καταγωγὴν τῆς Βενετίας.

Δογαρέσαι, βασίλισσαι, αὐτοκρατόρισσαι, ἀλλὰ καὶ δοῦκες, βασιλεῖς καὶ αὐτοκράτορες τὸ μόνον πολύτιμον ἔργον τέχνης, μὲ τὸ ὁποῖον ἐστόλισαν τὰς ἐπισήμους στολάς των ἦσαν αἱ ντανταλαι τῆς Βενετίας, τῶν ὁποίων αἱ μυθώδεις τιμαὶ ἦσαν ἀπρόσιτοι σχεδὸν διὰ τὸν ἄλλον κόσμον.

Ἀπὸ τότε ἡ βιομηχανία αὐτὴ ὑποστᾶσα τὰς διακυμάνσεις τῶν περιστάσεων, εἴτε ἀνῆλθεν εἰς πλουτοφόρα ὕψη, εἴτε ὑπέστη κλονισμοὺς οἰκονομικούς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους τὴν ἔσωσε μέχρι σήμερον μόνον ἡ εὐλαβῶς τηρουμένη ἀκόμη παραδοσις, ἡ στολίζουσα τὰ γαμήλια κάνιστρα τῶν πλουσίων καὶ ἀρχόντων καὶ μὲ ὀλίγα πολύτιμα ντανταλένια κοσμήματα.

Μετὰ τὸ προσκύνημα τοῦ Ἁγίου Μάρκου καὶ τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν τοῦ Δογικοῦ ἀνακτόρου, φυσικὸν εἶνε κάθε γυναῖκα ἐπισκεπτομένη τὴν Βενετίαν νὰ τρέξῃ καὶ εἰς ἀναζήτησιν τῶν περιφήμων βενετικῶν ντανταλῶν. Ὅσον μάλιστα

περισσότερον εἶνε πολιτισμένη μία γυναῖκα, ὅσον εἶνε αἰσθητικῶς μορφωμένη, τόσον φανατικώτερα ποθεῖ, ἂν ὄχι νὰ ἀπολαύσῃ—διότι ὅλαι δὲν ἠμποροῦν—μίαν πολύτιμον νταντέλαν, ἀλλὰ τοὐλάχιστον νὰ τὴν ἰδῇ καὶ νὰ τὴν μελετήσῃ καὶ νὰ τὴν θαυμάσῃ.

Εἰς τὴν πλατεῖαν, τὸ μεγάλο αὐτὸ μουσεῖον τῆς Βενετίας, ὅλα τὰ παλαιὰ ἐργοστάσια νταντελῶν ἔχουν διοργανωμένας καὶ μικρὰς ἐκθέσεις των. Ἐπιστρέφουσαι λοιπὸν ἀπὸ τὸ πρόγευμά μας, ἂν καὶ κουρασμέναι ἀπὸ τὴν πεντάωρον ἐπίσκεψίν μας εἰς τὸ Δογικὸν παλάτι — ἐπήγαμεν εἰς τὰς 9 $^1/_2$ καὶ ἐφύγαμεν εἰς τὰς τρεῖς.—ἂν καὶ ἀποφασισμέναι νὰ ξεκουρασθῶμεν ὀλίγον, εὐθὺς ὡς ἀντικρύσαμεν τὰ ἀέρινα αὐτὰ γλυπτικὰ ἀριστουργήματα, ριμμένα ὑπὸ τὸ κρύσταλλον ἐπάνω εἰς κυματισμοὺς γαλανῶν βελούδων, ἀρχίσαμεν εἰς κάθε τόνον καταπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ νὰ ἐξωτερικεύωμεν τὴν συγκίνησίν μας.

Ὤ ! ἂν ἤμην πλουσία ! ἤτο ἡ ἐπωδός μας εἰς κάθε ἀνακάλυψιν νέου ἀριστουργήματος. Φορέματα πλεγμένα ἀπὸ κισσοὺς καὶ τριαντάφυλλα, τραχηλιαῖς ἀπὸ γιασεμιὰ καὶ μυόσωτα, μαντυλάκια ἀπὸ στάχυα καὶ παπαροῦνες, ἐβεντάλιες ἀπὸ μενεξέδες καὶ κρίνους, ὅ,τι ἡ γυναικεία περιβολὴ ἠμπορεῖ τέλος νὰ ἐπιδείξῃ καὶ εἰς ἀσπρόρρουχα καὶ στολίσματα τραπεζῶν καὶ ἐπίπλων καὶ εἰς παιδικὰ λίκνα καὶ εἰς νυμφικὰ κάνιστρα, ὠργιοῦσαν μέσα ἀπὸ τὰς πολυτίμους κρυσταλλίνας προθήκας εἰς κάλλος καὶ ἀβρότητα καὶ γοητείαν.

Εἴχαμεν καταληφθῆ ἀπὸ ἓν εἶδος παραδόξου μέθης εἰς τὸ θέαμα αὐτό. Ἡ κούρασις καὶ ἡ ἐξάντλησίς μας ἔπαυσε διὰ μιᾶς, ὡς ἡ νταντέλες νὰ ἦσαν τονωτικόν, τοῦ ὁποίου καὶ ἡ θέα μόνη μᾶς ἐπανέδωκε τὰς ἀπολεσθείσας δυνάμεις. Κανὲν κόσμημα πολυτίμων λίθων, καμμία πολυτέλεια καὶ καμμία élégance ἐξ ὅσων ἐπενοήθησαν ἕως τώρα διὰ νὰ στολίζουν καὶ ἐξαίρουν τὸ γυναικεῖον κάλλος δὲν ἠμπορεῖ νὰ συγκριθῇ μὲ τὸ κάλλος καὶ τὴν ἁπλότητα καὶ τὴν χάριν καὶ τὸν πλοῦτον μιᾶς ὡραίας νταντέλας τῆς Βενετίας. Ὡς νὰ ἔχετε σκαλισμένους ὄγκους μαργαριταριῶν, ὡς νὰ μεταβάλλετε μονολίθους ἀτιμήτους ἀπὸ ξανθὸν ἤλεκτρον εἰς ἄνθη καὶ κλαδιὰ καὶ ποικίλα ἀραβουργήματα, ὡς νὰ συνελάβετε τὴν εἰς τὴν θάλασσαν μέσα κυματίζουσαν ἀντανάκλασιν τῶν λευκῶν κεντημάτων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς εἰς νύκτα σεληνολουσμένην, ἔχετε ἐκεῖ ἐμπρός σας μέσα εἰς ἓν φῶς γλυκύ, εἰς μίαν αἴγλην ἀστραπῆς τὸ λευκὸν καὶ ὑποκίτρινον καὶ ἀσημένιον θέαμα τῶν νταντελῶν.

Ἀλλὰ τὸ κάλλος αὐτὸ καὶ ἡ ποίησις καὶ ἡ ἀβρότης ἔχουν φεῦ ! ὡς ὅλα τὰ ὡραῖα πράγματα καὶ τὴν ἀντίστροφόν των ὄψιν. Τὸ κάλλος αὐτὸ τὸ ὡς ζωντανὸν καὶ ἔμψυχον τῆς νταντέλας, εἶνε ὁ βραδὺς καὶ γλυκὺς ἴσως δήμιος τοῦ κάλλους τῆς νταντελιέρας.

Μὲ τὴν δίψαν τῆς πληρεστέρας ἀπολαύσεως τοῦ ὡραίου αὐτοῦ θεάματος, μὲ τὸν ἀκατάσχετον πόθον νὰ ζήσωμεν ὀλίγας στιγμὰς μέσα εἰς τὸν πλοῦτον τῶν συλλογῶν καὶ εἰς τὰς ἐκθέσεις τῶν ἀναριθμήτων νταντελωτῶν σχεδίων, μὲ τὴν περιέργειαν νὰ ἀκούσωμεν τὴν μουστικὴν τῶν ρυθμικῶς συγκρουσμένων χιλιάδων κοπανελιῶν, μὲ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ θαυμάσωμεν τὰ λευκὰ μαγικὰ χέρια, τὰ ὁποῖα κατασκευάζουν τὰ ὡραῖα αὐτὰ πράγματα, ἀφέθημεν νὰ ὁδηγηθῶμεν εἰς τὸ ἐργοστάσιον, τὸ πρῶτον ἐργοστάσιον νταντελῶν τῆς Βενετίας.

Ἐδῶ πλέον δὲν εἴχαμεν νὰ θαυμάζωμεν κάλλη νταντελῶν μόνον, ἀλλ' ἰδίως κάλλη ζωντανὰ ὡραίων ἐργατριῶν. Ὅλοι οἱ τύποι τοῦ Τισιανοῦ καὶ τοῦ Βερονέζε, ὄχι πλέον εἰς τοὺς τοίχους καὶ τοὺς μουσαμάδες, ἀλλὰ ὁλοζώντανοι εἰς ἀβρότητας ὠχρολεύκων ἐπιδερμίδων καὶ γραμμῶν κλασικῶν καὶ στομάτων κοραλλένιων καὶ μαλλιῶν χρυσῶν καὶ σωμάτων κυματιζόντων ὡς κυπαρίσσων, ὅλη ἡ νεότης καὶ ἡ ποίησις ἡ ἐμπνεύσασα τοὺς μεγάλους διδασκάλους τῆς τέχνης, ἀντεπροσωπεύετο ἐκεῖ.

Ἀλλ' ἀπὸ τὸ κάλλος αὐτὸ καὶ ἀπὸ τὴν νεότητα αὐτὴν ἔλειπεν ἡ ζωὴ τοῦ ωτὸς τῶν ὡρκίων 'μ ατιῶν. Κάτω ἀπὸ γιαλιὰ βαθουλωτά, καὶ ἄσχημα ἐφαίνοντο ὡς νεκρωμένα 'μάτια τῶν ὁποίων τὸ φῶς σβύνεται ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ, 'μάτια κοκκινισμένα, 'μάτια πονεμένα, τὰ ὁποῖα φαίνονται πάντοτε ὡς γεμάτα δάκρυα καὶ τὰ ὁποῖα εἰς μίαν ἄφωνον γλῶσσαν παραπόνου διηγοῦνται τὴν ὀδυνηρὰν ἱστορίαν των.

Καὶ τὰ μάτια αὐτὰ λέγουν, ὅτι ἔχυσαν ἀκτῖνα πρὸς ἀκτῖνα τὸ φῶς των καὶ ἀστραπὴν πρὸς ἀστραπὴν ὅλον τὸ κάλλος των ἐπάνω εἰς τὴς νταντέλες ὅπου λάμπουν τώρα καὶ ἀκτινοβολοῦν γύρω μας. Καὶ ὅταν ἠρωτήσαμεν μίαν ἀπὸ αὐτὰς μὲ τί πληρώνεται τὸ κάλλος καὶ τὸ σβύσιμον τῶν ὡραίων ματιῶν μᾶς ἀπήντησε μὲ τὸ κομμάτι καὶ ὅταν μᾶς ἀνέπτυξεν ὅτι ἓν μόνον μέτρον ἀπαιτεῖ πολλάκις κατανάλωσιν φωτὸς ὀφθαλμῶν ὀκτὼ καὶ δέκα μηνῶν καὶ ὅτι ἡ ἀναλογία τοῦ ἡμερομισθίου δὲν φθάνει οὔτε τὸ ἓν φράγκον, τότε ἠσθάνθημεν ἓν ρίγος φρίκης καὶ ἀποστροφῆς πρὸς τὴν νταντέλαν, νὰ διαδέχεται τὴν προτέραν συγκίνησιν καὶ τὸν θαυμασμόν μας.

Τὴν ἰδίαν ἀκριβῶς φρίκην ἠσθάνθημεν, ὅταν ἐμάθαμεν καὶ ἐδῶ τὴν προετοιμαζομένην μεταποίησιν τῶν Ἑλληνίδων ἀγροτίδων τοῦ Κουρουπὶ εἰς ναντελιέρας τῆς Βενετίας.

ΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΤΩΝ ΛΟΓΙΩΝ

Τὴν ἑσπέραν τῆς παρελθούσης Τετάρτης ἐδόθη εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ Ξενοδοχείου Splendid τὸ εἰς τιμὴν τοῦ ποιητοῦ τῆς Ἰφιγενείας προαγγελθὲν γεῦμα τῶν ἀνθρώπων τῶν γραμμάτων.

Ἡ συνάθροισις ὑπῆρξε ποικίλη εἰς φυσιογνωμίας καὶ μορφὰς φιλολογικὰς καὶ καλλιτεχνικάς, διὰ πρώτην δ' ἴσως φορὰν συνηντήθησαν ἐκεῖ ἄνθρωποι, τοὺς ὁποίους συνδέει μὲν εἷς κοινὸς πόθος καὶ εἷς κοινὸς ἀγών, ἀλλὰ χωρίζουν τόσα ἄλλα πράγματα συμφυῆ μὲ τὸ ἔργον καὶ τὰς ἰδέας ἑκάστου.

Τὸ συμπόσιον τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων λογίων δὲν εἶχε τίποτε κοινὸν οὔτε μὲ τὰ ἀρχαῖα συμπόσια, εἰς τὰ ὁποῖα ἐπρωταγωνίστει ὁ Σωκράτης καὶ οἱ μεγάλοι σοφοὶ καὶ καλλιτέχναι τῆς ἀρχαιότητος, οὔτε μὲ τὰ συμπόσια τῶν ἀνθρώπων τῶν γραμμάτων ἄλλων συγχρόνων λαῶν. Ὅλον τὸ γεῦμα ὡς ἱεροτελεστία ἐπίσημος διεξήχθη μὲ θρησκευτικὴν

σιγὴν καὶ ὅλων τὰ πρόσωπα ἦσαν σοβαρὰ καὶ κατηφῆ καὶ ἄψυχα καὶ ὡς φοβισμένα. Ποῦ καὶ ποῦ ἐμουρμουρίζοντο δύω δειλαὶ λέξεις μεταξὺ δύω γειτόνων καί που καί που ἐξέφευγεν ἀπὸ τὸ στῆθος τῶν ζωηροτέρων κάτι, τὸ ὁποῖον ἔδιδεν ἰδέαν πνιγομένου γέλωτος.

Μάτην αἱ φιάλαι τοῦ οἴνου περιεφέροντο ἀπὸ τὰς χειροκτοφορεμένας χεῖρας τῶν ὑπηρετῶν εἰς τὰ στρατιωτικῶς παρατεταγμένα πρὸ ἑκάστου συνδαιτημόνος ποτήρια καὶ μάτην τὸ ξανθὸν ρευστὸν τοῦ Βάκχου ἐχρύσιζε προκλητικὸν καὶ διαυγὲς εἰς τὸν ἐξαστράπτοντα κρύσταλον.

Οἱ Ἕλληνες λόγιοι ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων ἐγκρατεῖς εἰς πότον, ὅσον καὶ εἰς εὐθυμίαν καὶ εἰς χαράν, μόλις ἔβρεχαν τὰ χείλη των, ὡς μόλις ἤγγιζαν καὶ τὰ πρὸ αὐτῶν παρατιθέμενα φαγητά. Ὅταν ἐκομίσθησαν τὰ ὀπωρικὰ καὶ τὰ παγωτὰ καὶ ἠκούσθη ὁ βόμβος τοῦ ἐκπωματισμοῦ τοῦ καμπανίτου, ὅλων τὰ πρόσωπα ἐζωγραφίσθησαν ἀπὸ μίαν μικρὰν συγκίνησιν, τὴν ὁποίαν ἐπροκάλεσεν ὄχι ἡ προσδοκία τῆς εὐθυμίας, ἀλλ' ἡ περιέργεια τῶν ἀναμενομένων προπόσεων.

Τὴν πρώτην πρόποσιν ἔφερεν ὁ φίλος ἀριστοτέχνης τοῦ λόγου κ. Παῦλος Νιρβάνας, πρόποσιν ὡραίαν, πρόποσιν ποιητικωτάτην ἂν καὶ εἰς πεζόν, τὴν ὁποίαν δημοσιεύομεν ἐδῶ.

«Ἀπὸ τὰ σφραγισμένα μαρμάρινα χείλη κανεὶς ἦχος ἢ λόγος. Λευκοί, σιωπηλοὶ ἐπάνω εἰς τὴν νοσταλγικὴν γῆν οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἄνδρες. Βωβὴ «ἡ λαλέουσα παγὰ ἀπέσβετο τὸ λαλὸν ὕδωρ» εἰς αἰῶνας αἰώνων. Καὶ ὅταν ἐπέρασεν ἀπὸ τὰ σιωπηλὰ μαρμάρινα Ἠλύσια ὁ ἐκλεκτὸς τῶν Ὀλυμπίων, ἐσάλευσαν μέσα εἰς τὸ λυκόφως τὰ σφραγισμένα χείλη. Καὶ κανεὶς ἄλλος δὲν ἤκουσεν ἦχον ἢ λόγον. Ὁμοία μὲ τὴν θαλασσίαν κόγχην, ποῦ δεσμεύει τὰς ἁρμονίας τῶν βαθυτάτων ὠκεανῶν, ἔκλεψεν ἡ ψυχή σου τὸ ὡραῖον μακρινὸν ἆσμα Καὶ ὅταν ἡ θοὴ ἄκατος, ποῦ σ' ἐδέχθη, ἀνεπέτασε τὸ μέγα λατινικὸν ἱστίον πρὸς τὴν βαρβαρικὴν γῆν, αἱ ἀρχαῖαι αὖραι ἐξύπνησαν ἐπὶ τῶν κυμάτων.

Ἔσπρωξαν τὴν πρύμναν των μὲ τὰς θείας χεῖρας ἡ Γαλάτεια καὶ ἡ Νημερτής, καὶ ἀναδύσασαι ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον κῦμα, ἐκρέμασαν, μὲ τὰ θεῖά των δάκτυλα ἀπὸ τὰς ἀλιβρόχους κώπας, διὰ νὰ σὲ χαιρετίσουν, ἡ Γλαύκη καὶ ἡ Θάλεια καὶ ἡ Σαώ. Ἡ πρῶρά σου τότε ἐτάραξε τὸν λευκὸν ἀφρὸν καί, θαμβωμένοι οἱ τραχεῖς ναῦται, εἶδον πάλιν τὴν κόρην τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Ἡμέρας, ὁδηγοῦσαν τὸ σκάφος σου ἐπὶ τῆς ροδοχρόου κόγχης. Διότι ἔφερες μαζῆ σου πρὸς τὴν μακρυνὴν παραλίαν τὸν θεῖον αὐλόν, δῶρον τοῦ Ἀπόλλωνος.

Καὶ εἰς τὴν ὡραίαν βαρβαρικὴν γῆν ἀπήχησε μία ἄγνωστος ἁρμονία καὶ αἱ ἔκπληκτοι ὄχθαι τοῦ Σηκουάνα εἶδον τὴν Ἀττικὴν δάφνην καὶ τὸν Ὀλυμπιακὸν κότινον, προσφέροντα τοὺς θαλλούς των διὰ τὸ μέτωπόν σου. Ποῖον κῦμα σ' ἔφερε πάλιν, νοσταλγὲ τῶν Ὑμηττίων ρόδων, πρὸς τὰ σιωπηλὰ Ἠλύσια ; Ἡ ἐπευφημία μας θέλει νὰ φθάσῃ μέχρις αὐτοῦ εἰς τὸν ἄσβεστον θαλάσσιον δρόμον. Διότι μᾶς ἔφερε τὸν ἀοιδόν, διὰ τὸν ὁποῖον ἐσάλευσαν μέσα εἰς τὸ λυκόφως τὰ λευκὰ χείλη τῶν θεῶν καὶ τῶν Ἡρώων. Διότι μᾶς ἔφερε τὸν θεῖον αὐλόν, δῶρον τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ ὁποῖος ἀνέστησε τὰς μεγάλας φωτεινὰς ἁρμονίας εἰς τὴν λευκὴν κόγχην τοῦ Ἀρδηττοῦ. Διότι σ' ἔφερεν, ἀοιδέ, ὁδηγοῦντα ἄλλην μίαν φορὰν τὸ λευκὸν κρίνον τῶν δυστήνων Ἀτρειδῶν, ν' ἀποχαιρετίσῃ τὸν ἥλιον ὑπὸ τὸν θεῖον Ὑμηττόν. Καλῶς ἦλθες εἰς τὴν γῆν τῶν σιωπηλῶν Ἠλυσίων. Εἰς τὸ πέρασμά σου οἱ ἀσφόδελοι ἂς γείνωσι ρόδα. Διότι ὁ Εὐριπίδης ἐφίλησε τὸ μέτωπόν σου παρὰ τὸν Ἰλισσὸν, καὶ παρὰ τὰς δάφνας τοῦ Κηφισοῦ ὡμίλησεν ὁ Σοφοκλῆς».

Μετὰ τὸν κ. Νιρβάναν προπόσεις ἔφεραν οἱ κκ. Δ. Καμπούρογλους, ὁ καὶ προεδρεύων τοῦ γεύματος, ὡραίαν καὶ ἐντελῶς ἀρχαιοπρεπῆ, πρόποσιν ὁ κ. Μπάμπης Ἄννινος, πρόποσιν οὐμμοριστικὴν καὶ πνευματώδη, τὴν μόνην ἡ ὁποία ἐσκόρπισε κάποιαν εὐθυμίαν εἰς τὴν μελαγχολικὴν συνάθροισιν, Ράδος καὶ ἄλλοι. Ποιήσεις ἀπήγγειλαν οἱ κ. κ. Χρηστοβασίλης, Δημητρακόπουλος καὶ τελευταίως ὁ κ. Μαλακάσης, τοὺς κάτωθι ὡραίους στίχους, οἱ ὁποῖοι τέλος πάντων εἶχαν κάποιαν σχέσιν μὲ τὸ συμπόσιον.

Στὰ χείλη ποῦ τὰ φίλησαν οἱ Μοῦσες
Ὦ μάγε, φέρε τώρα τὸ ποτῆρι.
Τὰ θούρια ποῦ μακρόθε μᾶς μηνοῦσες,
Μὲ τὴ φωνὴ τὰ σάλπισες τοῦ Ἀτρείδη.

Στὸ Στάδιο νέο νικητὴ σ' ἔφερε ἡ Μοῖρα,
Καὶ σ' ἔφερε Ὀλυμπιονίκη.
Καὶ τῶν ἀρχαίων ἀνοίχτηκε ναῶν ἡ θύρα,
Στὴν πρωτινὴν ἀθάνατη ἀμφιλύκη.

Δόξα σὲ σένα, ὦ αἰώνιε Εὐριπίδη,
Ποῦ χτὲς μὲ τὴν Ἀργίτισσα γλυκομιλοῦσες,
Τώρα στὰ χείλη φέρε τὸ ποτήρι,
Στὰ χείλη, ποῦ τὰ φίλησαν οἱ Μοῦσες.

ΜΙΑ ΕΠΙΘΕΣΙΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΝ

Εἰς τὸ προχθεσινὸν Ἄστυ, τὸ δημοσιεῦσαν τὴν ὑπὲρ τοῦ Jean Moreas πρόποσίν μου, κάποιος λέγει, ὅτι παραζενεύεται πῶς ἐγώ, ἡ δημοσιογράφος καὶ συγγραφεὺς μυθιστορημάτων καὶ intelectuelle, εἶπα, ὅτι χάρις εἰς τὴν ὡραίαν μετάφρασιν τοῦ Moreas ἀπηλαύσαμεν καὶ ἡμεῖς αἱ Ἑλληνίδες, αἱ κατὰ τὸ πολύ, ἀμύητοι εἰς τὰ κάλλη τῶν ἀρχαίων τραγωδῶν, *ὅλον* τὸ κάλλος καὶ τὴν χάριν καὶ τὴν ἀβρότητα τοῦ Εὐριπίδου.

Ἐὰν ὁ ἐν λόγῳ χρονογράφος εἶναι καθηγητὴς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, τότε ἡ ἔκπληξίς του ἠμπορεῖ νὰ εἶναι δικαιολογημένη. Εἶναι φυσικὸν οἱ Ἑλληνισταί μας, οἱ συγχρωτιζόμενοι ὅλην των τὴν ζωὴν μὲ τοὺς ἀρχαίους ποιητὰς νὰ ἔχουν ἐξοικειωθῆ τόσον μὲ τὰ κάλλη τῆς ἀρχαίας Τέχνης, ὥστε παριστάμενοι αἴφνης εἰς τὸ θέατρον τῆς Ἑταιρίας τοῦ κ. Μιστριώτη νὰ αἰσθάνωνται καὶ ἀπολαμβάνουν καὶ συγκινοῦνται, ὅσον συνεκινήθημεν ἡμεῖς εἰς τὴν παράστασιν τῆς Ἰφιγενείας τοῦ Jean Moreas.

Ἀλλ' ἡμεῖς ὅλαι καὶ ὅλοι οἱ μὴ Ἑλληνισταί, ἡμεῖς αἱ ὁποῖαι εἰς τὸ σχολεῖον παριστάμεθα μόνον εἰς τὸν ἀμείλικτον διαμελισμὸν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ὑπὸ τῶν διδασκάλων καὶ καθηγητῶν μας, εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὁποίων θὰ ἀνήκῃ βεβαίως καὶ ὁ χρονογράφος τοῦ Ἄστεος, ἡμεῖς αἱ ὁποῖαι μάτην ἐζητήσαμεν εἰς τὴν γλῶσσάν μας τὴν σημερινήν, τὴν ζωντανὴν μεταφραστὰς καὶ ἑρμηνευτὰς δυναμένους νὰ μᾶς μεταδώσουν τὴν λεπτότητα καὶ τὸ κάλλος τῶν ἀρχαίων τραγωδῶν, δὲν συγκινούμεθα, φεῦ ! ὅσον ἔπρεπε καὶ ὅπως ἔπρεπενεὶς τὰς παραστάσεις τῶν πρωτοτύπων κλασικῶν ἔργων.

Καὶ δὲν εἴμεθα μόνον δυστυχῶς ἡμεῖς αἱ γυναῖκες αἱ ἀδυνατοῦσαι νὰ ἀπολαύσωμεν ἀπὸ τῆς Σκηνῆς τοὺς ἀρχαίους τραγῳδούς. Ἴσως μάλιστα μερικαὶ ἐξ ἡμῶν—μὲ ἀναγκάζει ὁ κ. χρονογράφος νὰ περιαυτολογῶ—κάτι περισσότερον αἰσθανόμεθα καὶ ἀπολαμβάνομεν ἀπὸ τὸ πολὺ κοινὸν τῶν ἀνδρῶν, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ ἐίμεθα οὔτε σοφώτεροι, οὔτε μεγαλοφυέστεραι ἐκείνων.

Αἰσθανόμεθα περισσότερον, διότι ἐνῷ ὁ καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν μᾶς παρουσιάζει ὑπὸ μορφὴν πτώματος μόνον τὸν ἀνατεμνόμενον ποιητήν, ἡμεῖς αἱ γυναῖκες, εἰς ἃς τὸ αἴσθημα καὶ ἡ φαντασία εἶναι περισσότερον ἀνεπτυγμένη καὶ ζωηρὰ ἀπὸ τὴν τῶν ἀνδρῶν, πληρόνομεν δι' αὐτῆς τὰ κενὰ τῆς διδασκαλίας, μαντεύομεν τὸ κάλλος, αἰσθανόμεθα τὰς ἐξάρσεις καὶ ὅπως δήποτε εἴμεθα εἰς θέσιν αἱ ὀλίγαι, ὀλίγισται, αἱ ἀσχολούμεναι συστηματικώτερον μὲ τὰ γράμματα, νὰ ἐμβαθύνωμεν εἰς τὰ κάλλη τῆς ἀρχαίας ποιήσεως. Διὰ τοὺς ἄνδρας μὲ τὸν θετικὸν νοῦν ἡ *δασκαλικὴ* ἀνατομία φονεύει κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ τὸ ἔργον καὶ τὸν ποιητὴν καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ μαθητοῦ πρὸς μελέτην.

Αὐτὴ εἶνε ἡ ἀληθινὴ κατάστασις ὅλων μας, ἐν σχέσει πρὸς τὴν μελέτην καὶ ἀπόλαυσιν τῶν κλασικῶν ἔργων, ἡ ὁποία ὀφείλεται πρωτίστως εἰς τὸν σχολαστικισμὸν τῆς μεγίστης μερίδος τῶν διδασκόντων.

Ἀλλὰ τὸ ζήτημα ἔχει καὶ ἄλλην μορφήν. Διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τις ἓν ἔργον ἀπὸ τῆς σκηνῆς, δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ κατέχῃ μίαν γλῶσσαν γραμματικῶς, ἀλλ' ἀνάγκη ἀπόλυτος καὶ τὰ αὐτί του νὰ ἔχῃ ἐξοικειωθῇ μὲ τὴν μουσικὴν καὶ τὸν τόνον τῆς γλώσσης αὐτῆς.

Ἡ γλῶσσα τοῦ Εὐριπίδου εἶναι βεβαίως ὡραία, εὔηχος καὶ ἁρμονικωτάτη, ἀλλὰ ξένη ἐντελῶς πρὸς τὴν ἀκουστικὴν ἀνατροφήν μας. Οὐδεὶς τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ὁμιλεῖ ἀρχαῖα Ἑλληνικά, οὐδεὶς ἕως τώρα μᾶς ἀπήγγειλεν εἰς φιλολογικὰς συγκεντρώσεις Ἕλληνας ποιητάς, οὐδεὶς ἐκ τῶν γραφόντων — οὔτε ὁ χρονογράφος τοῦ Ἄστεος, ὁ δεινὸς ἀναμφιβόλως Ἑλληνιστής — οὔτε αὐτὸς ὁ κ. Κλέων Ῥαγκαβῆς ἔγραψεν ἢ ἀπήγγειλεν στίχους εἰς ἀρχαίαν γλῶσσαν, ἔστω καὶ τοῦ Ξενοφῶντος.

Ἡ ἑταιρία πρὸς παράστασιν ἀρχαίων δραμάτων ἔχει δώσει ἕως τώρα μερικὰς παραστάσεις, τὰς ὁποίας καὶ οἱ σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων ἀκολουθοῦν μὲ βιβλία ἀνοικτά, εἰς ἀπόδειξιν ὅτι, ἀκούοντες μόνον, δὲν ἐννοοῦν. Λοιπὸν πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ κάλλη τοῦ Εὐριπίδου ἀπὸ τῆς σκηνῆς, πῶς νὰ ἀντιληφθῶμεν τὴν λεπτότητα τῶν χρωματισμῶν τῶν μουσικωτάτων στίχων του, χωρὶς τὰ ἀκουστικά μας ὄργανα νὰ ἔχουν ἐξοικειωθῇ μὲ τὸν ρυθμὸν καὶ τὸν χρόνον τῆς ποιήσεώς του!

Ἡ ἀπὸ τῆς σκηνῆς παράστασις, κατὰ τὴν γυναικείαν τοὐλάχιστον ἀντίληψιν μου, πρέπει νὰ συναρπάζῃ δι' ὅλων τῶν αἰσθήσεων τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ θεατοῦ. Ὁ πόνος, ἡ χαρά, ἡ λύπη, τὸ κάλλος, ἡ ἁρμονία, ὀφείλουν ὡς δι' ἠλεκτρισμοῦ νὰ συγκλονίζουν, νὰ συγκινοῦν, νὰ ἀποτυπόνουν βαθύτατα τὰ ἴχνη των εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀκροατοῦ. Αὐτὸ μόνον ὀνομάζεται ἀντίληψις καὶ κατανόησις ἔργου θεατρικοῦ, αὐτὸ εἶναι ἀπόλαυσις καλλιτεχνική· αὐτὸ εἶναι ἡδονὴ καὶ τέρψις ἐκ τῶν ὀλίγων, ἃς οἱ ὀλίγοι καὶ προνομοιοῦχοι ἀντλοῦν ἀπὸ τὸ θέατρον.

Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς μᾶς ἔκαμε νὰ αἰσθανθῶμεν ὁ Jean Moreas μὲ τὴν γαλλικήν, φεῦ! μετάφρασίν του. Διότι δὲν πρέπει νὰ κρυπτώμεθα ὀπίσω ἀπὸ τὰ δάκτυλά μας, δὲν πρέπει νὰ ἐθελοτυφλοῦμεν καὶ νὰ θέλωμεν νὰ φαινώμεθα πατριῶται γίγαντες λόγων, ἐνῷ εἴμεθα πατριῶταινάνοι ἔργων.

Τὴν γλῶσσαν τῶν προγόνων μας, ἡ ὁποία εἶναι βεβαίως ὡραιοτάτη, ἀλλὰ καὶ πολὺ δύσκολος, τὴν γνωρίζουν αἱ περισσότεραι καὶ οἱ περισσότεροι ἐκτὸς τῶν συστηματικῶν Ἑλληνιστῶν—ὀλιγώτερον ἀπὸ τὴν γαλλικήν, καὶ ἀπὸ ἄλλας ξένας γλώσσας. Καὶ εἰς αὐτό, ὑποθέτω, δὲν πταίομεν ἡμεῖς αἱ γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι οὔτε Κυβερνῆται, οὔτε Ὑπουργοὶ Παιδείας, οὔτε καθηγηταὶ Πανεπιστημίων καὶ Γυμνασίων διωρίσθημέν ποτε, ἀλλ' οὔτε κἂν μεταφράστριαι κλασικῶν ἔργων.

Δὲν διστάζω μάλιστα νὰ προσθέσω, ὅτι ἐὰν αἱ ξέναι γλῶσσαι δὲν μᾶς ἄνοιγαν διάπλατα τὰς πύλας τῆς διεθνοῦς πνευματικῆς ζωῆς, χάρις εἰς τὰς ἀνωτέρω ἀναφερομένας ἐξοχότητας τῶν γραμμάτων καὶ τὰς μεθόδους, δι' ὧν μᾶς εἰσάγουν εἰς τὴν μελέτην τῶν ὡραιοτήτων τῆς ἀρχαιότητος, θὰ ἐμέναμεν ἀκόμη εἰς σκότος πολὺ πυκνότερον καὶ εἰς φιλολογικὴν καὶ ποιητικὴν παραγωγὴν πολὺ πενιχροτέραν τῆς σημερινῆς.

ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΟ ΓΕΦΥΡΙ ΤΩΝ ΣΤΕΝΑΓΜΩΝ

Γιὰ πρώτη φορὰ εἶδε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο μέσα στὸ μεγάλο κανάλι μιὰ φεγγαρόλουστη βραδιὰ τοῦ Ἰουλίου. Ἐκεῖ βρέθηκαν ἡ γόντολές τους ἢ μιὰ πλάϊ τῆς ἄλλης κατὰ τύχη, τὴν ὥρα ἐκείνη ποῦ τόσος κόσμος εἶχε ἔρθει γιὰ ν' ἀκούσῃ μουσικὴ καὶ ν' ἀπολαύσῃ τὸ μυστήριο τῶν Βενετσιάνικων νυχτῶν. Ἐκεῖνος μονάχος καὶ μελαγχολικὸς ἄκουσε τοὺς τελευταίους στίχους ποῦ τραγῳδοῦσε μιὰ κρυσταλλένια φωνὴ μέσα στὴ γόντολα τῶν μουσικῶν μ' ὅλο τὸ μεσημβρινὸ πάθος:

O Venezia benedeta
No te voglio piu lazar...

Ἐκείνη μαζὶ μὲ μεγάλη συντροφιὰ τοὺς σιγοτραγουδοῦσε μέσα στὴ δική της γόντολα μὲ τὴ ξενικὴ προφορά της, ἐνῷ μαζὶ κουβέντιαζε καὶ γελοῦσε μὲ τοὺς ἰδικούς της. Ψηλή, ξανθή, μὲ μάτια μεγάλα καὶ ἐκφραστικά, μὲ χείλια κοραλένια, μὲ κάτασπρη φορεσιά, φαίνουνταν σὰν νεράϊδα ποῦ ἄφησε τὸ κρυσταλλένιο παλάτι της καὶ ἀνέβηκε ἀνάμεσα στὸ πλῆθος νὰ χαρῇ μὲ τὴν ὀμορφιὰ τῆς νύχτας καὶ τὴν εὐθυμία τῶν τραγουδιστῶν.

Τὰ γέλοιά της καὶ ἡ γλύκα τῆς φωνῆς της, ἔκαναν τὸ Μάριο νὰ τὴν προσέξῃ· μόλις ὅμως ἀντίκρυσε τὴν θαμβωτικὴ ὀμορφιά της, ποῦ ἔκανε τέτοια ἐντύπωση, ποῦ ὅλη τὴ βραδιὰ τὴν ἀκολουθοῦσε καὶ αἰσθάνουνταν πῶς ἕνα φῶς ἄγνωστου ἥλιου ἄρχιζε νὰ φωτίζῃ τὴ ψυχή του τὴ θλιμμένη. Τὰ μεσάνυχτα ἔχασε τὴν γόντολά της, τὴν ζήτησε παντοῦ ὅλη ἐκείνη τὴ νύχτα, ἀλλὰ στὰ χαμένα· δὲν μπόρεσε νὰ ξαναβρῇ τὴν ὡραία νύμφη τῆς θαλασσινῆς ἐκείνης γιορτῆς.

Τὴν ἄλλη μέρα ὅταν βρέθηκε μονάχος μέσα στὸ ἐργαστῆρί του, εἶχε τὴ ψυχὴ τόσο γεμάτη ἀπὸ τὴν ἐνθύμησι τῆς περασμένης βραδιᾶς, ὥστε ἀσυνείδητα ἄρχισε νὰ ζωγραφίζῃ δύο γόντολες ἡ μιὰ κοντὰ στὴν ἄλλη· ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ πρόσωπα ποῦ ἤτανε στὴν πρώτη γόντολα, ξεχώριζε μιὰ πανώρια κοπέλλα κάτασπρα ντυμένη· ἡ ψυχὴ τοῦ καλλιτέχνη εἶχε πιστὰ κρατήσει τὴν εἰκόνα της καὶ τὸ πινέλο του τὴν ἀποθανάτιζε μέσα σὲ μιὰ ἀποθέωση χρωμάτων. Ἐργάστηκε πολὺ καιρὸ μὲ ἀγάπη, μὲ δύναμι, μὲ πάθος στὴν εἰκόνα ἐκείνη καὶ ἅμα τὴν τελείωσε, γιὰ νὰ τὴν προφυλάξῃ ἀπὸ τὰ ἀδιάκριτα βλέμματα, ἴσως καὶ ἀπὸ ζήλια τὴν σκέπασε μὲ μιὰ γαλανὴ γάζα.

Πέρασε ὅλος ὁ μελαγχολικὸς χειμῶνας καὶ ἦρθε ἡ ἄνοιξι, μὲ τὰ ὡραῖα δειλινὰ καὶ τὶς μοναδικὲς νύχτες τῆς Βενετιὰς καὶ ὁ Μάριος ἄρχισε νὰ θυμᾶται καὶ νὰ ἐπιθυμῇ νὰ ξαναιδῇ τὴν ἄγνωστη ξανθὴ νεράϊδα τοῦ μεγάλου καναλιοῦ. Ὅλη τὴν ἡμέρα γύριζε στὰ μουσεῖα, ζητῶντας ν' ἀνακουφίσῃ τὴ ψυχή του μὲ τὴ τέχνη· μιὰ μέρα ἐκεῖ ποῦ τριγύριζε μέσα στὴς σάλες τῆς Ἀκαδημίας καὶ στέκουνταν μπροστὰ σ' ἕνα Τισιανὸ ἢ ἕνα Τεντορέτο, εἶδε μέσα στὴν τελευταία σάλα, μπρὸς στὴν θαυμασία εἰκόνα τοῦ Τισιανοῦ: «ἡ εἴσοδος τῆς Θεοτόκου εἰς τὸν Ναὸν» μιὰ γυναῖκα νὰ ζωγραφίζῃ· ἐπλησίασε, σιγά, σιγά, ἀλλ' ὅσο περισσότερο πλησίαζε τόσο τοῦ φαίνουνταν πειὸ γνωστὸ τὸ ὡραῖο ἐκεῖνο κυματιστὸ κορμί, τοῦ ὁποίου καὶ ἡ ποιὸ μικρὴ κίνησι εἶχε ἰδιαίτερη χάρη. Ἔφτασε ἀπὸ πίσο ἀπὸ τὴ νέα καὶ μὲ χαρὰ καὶ μὲ συγκίνησι ἀναγνώρισε τὴν ὡραία τῆς γόντολας, ἡ ὁποία ὅλη ἀφωσιωμένη στὸ ἔργο της, ἀντέγραψε ἀπὸ τὴν εἰκόνα μιὰ θαυμασίως ζωντανὴ γυναῖκα ποῦ κρατάει στὸν ὦμό της ἕνα χαριτωμένο παχουλὸ παιδάκι. Δὲν μπόρεσε νὰ κρατηθῇ καὶ εἶπε:

— Εἶνε λοιπὸν ἀλήθεια πῶς σὲ ξαναβρίσκω;

Ἡ νέα, ἡ ὁποίο ἄκουσε ὁμιλία πίσο της, γύρισε καὶ εἶδε, μὲ κάποια δυσαρέσκεια ἐκεῖνον ποῦ στέκουνταν καὶ τὴν ἔβλεπε μὲ τόση ἀδιακρισία ἐνῷ ἐργάζουνταν· ὁ Μάριος μὲ συγκίνησι τῆς ζήτησε συγχώρεση γιατὶ τὴν ἐνόχλησε, τῆς εἶπε πῶς εἶνε καὶ αὐτὸς ζωγράφος καὶ πῶς ὁ θαυμασμὸς μὲ τὴ τέχνη της, τὸν ἔκαμε τὰ σταματήσῃ καὶ νὰ τὴν διακόψῃ. Τότε ἡ Ἕλενα ἀλλάζοντας ὕφος ἄρχισε μὲ τὰ πειὸ ζωηρὰ χρώματα νὰ λέῃ τὸ θαυμασμό της γιὰ τὴ τέχνη τοῦ Τισιανοῦ καὶ ὅλων τῶν μεγάλων Βενετῶν ζωγράφων, τοῦ εἶπε πῶς κάθε καλοκαῖρι ἔρχεται ἀπὸ τὴ σκοτεινὴ πατρίδα της, τὴν Ἀγγλία, στὸν τόπο τῶν χρωμάτων, τοῦ φωτὸς καὶ τῆς μεγάλης τέχνης καὶ περνάει δύο τρεῖς μήνας—τοὺς καλλίτερους τῆς ζωῆς της—ἀντιγράφοντας τὰ ἀθάνατα ἔργα. Ξεχάστηκαν μπρὸς στὸν μεγαλοπρεπῆ ἐκεῖνο πίνακα, μιλόντας γιὰ τὴν μεγάλη τέχνη, ὥρα πολύ. Ὅταν ἐχωρίστηκαν ὁ Μάριος τῆς ζήτησε ὡς χάρη νὰ πάῃ τὴν ἄλλη μέρα νὰ δῇ τὸ ἐργαστῆρί του· δέχτηκε μὲ χαρὰ τὴν πρόσκληση.

*
* *

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Μάριος ἀπὸ πολὺ πρωὶ περίμενε τὴν ὡραία ἄγνωστη στὸ ἐργαστῆρί του, τὸ ὁποῖο εἶχε στολίσει μὲ λούλουδα καὶ φυτά. Στὶς δέκα ἕνα ἐλαφρὸ χτύπημα στὴν πόρτα τὸν ξανέφερε ἀπὸ τὸν κόσμο τῶν ὀνείρων ποῦ βρίσκουνταν. Ἄνοιξε μονάχος καὶ ἡ λευκὴ νύμφη μπῆκε μέσα στὸ ναὸ ποῦ τῆς εἶχε ἑτοιμάσει ἡ ἀγάπη καὶ ἡ τέχνη.

Ἐκεῖ θαυμάσιες θαλασσογραφίες μὲ τὶς ποιὸ παράδοξες αὐγὲς καὶ τὰ πειὸ χρυσοπύρινα δειλινά, τὶς ὁποῖες μονάχα στὴ Βενετιὰ βλέπει κανείς. Ἐκεῖ ὡραῖες Βενετζιάνες, ἐκεῖ συμπλέγματα διάφορα, τὴν ἔκαναν νὰ ἐκφράζῃ ἀδιάκοπα τὸν θαυμασμό της. Ὅταν ἔφτασε μπρὸς στὴ σκεπασμένη εἰκόνα γύρισε καὶ ρώτησε τὸ ζωγράφο:

— Τί ἀριστούργημα κρύβετε ἐδῶ κάτω;

Καὶ τὰ μεγάλα φωτεινὰ μάτια της ἐξέφραζαν περιέργεια καὶ ἐπιθυμία νὰ δῇ τὴν εἰκόνα.

Ὁ Μάριος χωρὶς νὰ πῇ τίποτα μὲ χέρι τρεμουλιαστὸ σήκωσε τὴ γάζα καὶ περίμενε νὰ δῇ τὴν ἐντύπωση ποῦ θὰ τῆς ἔκανε ἡ εἰκόνα.

Ἕνα σιγανὸ «Ἀ!» ξέφυγε ἀπὸ τὰ χείλη της, τὸ ὁποῖο ἔλεγε ὅλη τὴ συγκίνησι τῆς ψυχῆς της· καὶ δὲν τολμοῦσε νὰ γυρίσῃ νὰ δῇ τὸν καλλιτέχνη ἀπὸ φόβο μήπως προδοθῇ καὶ τὸ δικό της μυστικό.

Ὁ Μάριος τέλος τὴ ρώτησε;

— Πῶς βρίσκετε αὐτὸ τὸ ἔργον;

— Θαυμάσιο! ἀλλὰ ποῦ ἠύρατε τὸ μοντέλο καὶ τὸ ζωγραφίσατε τόσο πιστά;

— Τὸ ἔχω μέσα στὴν ψυχή μου ἀπὸ τὴ βραδιὰ ἐκείνη· καὶ τὸ ἀδύνατο χέρι μου τὸ ἀπέδωκε ὅσο μπόρεσε καλλίτερα.

Σώπασαν καὶ οἱ δύο. Τέλος ὁ Μάριος πέρνοντας τὸ χέρι της, τῆς εἶπε μὲ θερμὰ λόγια, τὴ μεγάλη ἀγάπη του, τὶς ἐλπίδες καὶ ἀπογοητεύσεις του, καὶ τὴν μοναδικὴ χαρὰ τῆς ζωῆς του, ἕνα χρόνο τώρα, αὐτὴ τὴν εἰκόνα.

Στὰ θερμὰ λόγια τοῦ Μάριου, ἀποκρίθηκε καὶ ἡ Ἕλενα μὲ λόγια ἀγάπης καὶ ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη οἱ δύο νέοι ἔμειναν ἀχώριστοι. Τὴν εὐτυχία τους τάραζε μονάχα ἡ ἰδέα τοῦ χωρισμοῦ, γιατὶ ἡ Ἕλενα ἔπρεπε νὰ φύγῃ γιὰ τὴν πατρίδα της στὰ μέσα τοῦ Ἰουλίου, νὰ πάῃ κοντὰ στὸν γέρο πατέρα της. *Ἔπρεπε*· ἡ λέξη αὐτή, ἡ ὁποία σβύνει τόσες ἐλπίδες, κατάστρέφει τόσες χαρές, θολόνει τόσες εὐτυχίες, ἄθελα ἤρχουνταν στὰ χείλη τῆς Ἕλενας καὶ κατέστρεφε καὶ τὸ δικό τους ὡραῖο ὄνειρο.

Τὴ τηλευταία βραδιὰ ποῦ θἄμεναν μαζὶ πῆγαν πάλι στὸ μεγάλο κανάλι. Ἐκεῖ ἤυραν τὴν ἴδια χαρά, τὴν ἴδια εὐθυμία, τὴ μουσικὴ καὶ τὰ φῶτα, ὅπως καὶ τὴν περασμένη χρονιά, ἀλλ' ἡ ψυχές τους τώρα ἤτανε καὶ τῶν δυὸ θλιμμένες· καὶ ἡ Ἕλενα δὲν γελοῦσε πλειά, καὶ δὲν ἀποχαιρετοῦσε τὴν Βενετιὰ μὲ τραγούδια ὅπως ἄλλοτε· γιὰ αὐτὸ ὅλη ἐκείνη ἡ εὐθυμία τὴν ἐνοχλοῦσε καὶ εἶπε στὸ γοντολιέρη νὰ πάῃ πρὸς τὸ Παλάτι τῶν Δογῶν. Ἐκεῖ ἅμα εἶδε τὸ γεφύρι τῶν στενάγμῶν τοῦ φώναξε μὲ παράξενο τόνο φωνῆς, —φέρεμας ἐκεῖ ἀπὸ κάτω. Ὁ μελαγχολικὸς ἐκεῖνος τόπος τῆς φάνηκε πῶς θἀνεκούφιζε τὸν πόνο της, πόσοι δὲν τὸ πέρασαν ἐκεῖνο τὸ γεφύρι στενάζοντας, ἐνῷ χωρίζουνταν ἀπὸ τὴ ζωή

μήπως καὶ αὐτὴ δὲν θὰ χωρίζουνταν ἀπὸ τὴν ἀληθινὴ ζωὴ τὴν ἄλλη μέρα; *Ἔπρεπε.*

Ἀλλ' ὄχι, ἅμα σταμάτησε ἐκεῖ κάτω ἡ γόντολά τους νόμιζε πῶς μαζὶ μὲ τὸ μουρμούρισμα τοῦ νεροῦ, μέσα στὴν σιγαλιὰ τῆς νύχτας, ἄκουγε ἀκόμη ν' ἀνέβαίνουνε μέσα ἀπὸ τὰ βάθη τῆς θάλασσας ἀναστεναγμοί.

Τότε πέρνοντας μεγάλη ἀπόφαση εἶπε στὸ φίλο της.

— Ὄχι, ὄχι ποτέ, καὶ φιλῶντάς τον μὲ ἀγάπη. Θὰ μείνω καὶ θὰ γίνω δική σου.

Εἰρήνη Νικολαΐδου

Η ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ ΕΝ ΜΟΝΑΧΩ

Καὶ ἄλλοτε ὡμιλήσαμεν περὶ τῆς ἑορτῆς τῶν νεκρῶν, περὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς κόσμου διὰ τὸν ὑπὸ τὴν γῆν, ἀλλ' ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ἐπανέλθῃ τις.

Ἡ ἡμέρα τῶν νεκρῶν ἀπασχολεῖ πολὺ τὴν Δύσιν πράγματι, ἰδίως ὅμως, κυριολεκτικῶς, ἀποκλειστικῶς τὴν πόλιν Μόναχον. Εἶνε ἀξία λόγου ἡ σημασία, ἣν δίδει εἰς αὐτὴν ὁ πληθυσμὸς τοῦ τόπου. Πρῶτον πάντων ὁ τύπος· οἱ δυνάμενοι νὰ χειρισθῶσι τὴν γραφίδα καὶ ἐκ τῶν δύο φύλων πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἑορτὴν εὑρίσκουν πάντοτε ὕλην, ἀφιεροῦντες σελίδας ὁλοκλήρους.

Παρατρέχουσαι τὸ θρησκευτικὸν μέρος τὰς λιτανείας καὶ δεήσεις, ἃς ρίψωμεν ἓν βλέμμα ἐπὶ τῶν ἐθίμων καὶ τῶν καταβαλλομένων κόπων, ὅπως ἀνιχνευθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν λαμπρότερα αὕτη.

Δύο μῆνας πρὸ τῆς ἑορτῆς, ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου ἤδη, οἱ κηπουροί, τὰ ἀνθοκομεῖα, ὅλοι οἱ ἀσχολούμενοι μὲ ἄνθη προετοιμάζονται· φυτεύοντες, προμηθευόμενοι, περιποιούμενοι τὰ διὰ τὴν ἡμέραν τῶν νεκρῶν ἀναγκαιοῦντα πολυπληθῆ ἄνθη. Ὁ στολισμὸς τῶν τάφων ἀρχίζει τρεῖς—τέσσαρας ἡμέρας πρὸ τῆς ἑορτῆς. Τοῦτο ἀκριβῶς εἶνε καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ἀντικείμενον τοῦ λόγου.

Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν δὲν στολίζονται οἱ τάφοι, ὅπως εἰς ὅλας τὰς ἄλλας, τὰς κυριωτέρας καὶ μεγαλειοτέρας τῆς Δύσεως, μὲ στεφάνους, ἢ κλάδους, ἢ ρίζας ἐντὸς δοχείων, ἢ ἀνθοδέσμας· οἱ ἀνθοκόμοι, οἱ ἀσχολούμενοι εἰς τοῦτο, πρὸς συνδυασμὸν ἀνθέων πρὸς στολισμὸν τάφων, ἢ καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην ἑορτὴν εἶνε ὅλως εἰδικοί, διὰ τοῦτο καὶ δὲν ὀνομάζει αὐτοὺς ἡ γερμανικὴ γλῶσσα ἀνθοκόμους ἢ ἀνθοπώλας, ἀλλὰ καλλιτέχνας κηπουρούς (Kunstgärtner). Χωρὶς ὑπερβολὴν δὲ ἡ τέχνη των μετέχει τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τῆς ἐπιπλοποιίας καὶ τῆς ζωγραφικῆς διὰ φυτικῶν ἀνθέων. Οὕτω βλέπει τις τάφους μεταβαλλομένους εἰς αἰθούσας, γραφεῖα, κοιτῶνας ἀνθίνους· τάπητες ἀνακλιντρα, τράπεζαι, παραπετάσματα ὑπὲρ τὴν ἐπὶ τοῦ τάφου προτομὴν τοῦ ἀπελθόντος καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου αἱ προσπάθειαι.

Ἡ πόλις ἔχει ἓξ νεκροταφεῖα· ἕβδομον εἶνε τὸ Ἑβραϊκόν, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπάγεται εἰς τοὺς κανόνας τῶν στολισμῶν καὶ ἐθίμων. Ἐκ τῶν ἓξ νεκροταφείων τὸ πλησιέστερον εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως εἶνε τὸ Νότιον, τὸ καὶ ἀρχαιότερον κατὰ μῆκος τῶν δύο αὐτοῦ πλευρῶν, τῶν περικλειομένων ὑπὸ ὑψηλῶν τοίχων, εὑρίσκονται αἱ ὀνομαζόμεναι ἀψῖδες. Ἐν μέρος γῆς, τριῶν καὶ ἡμίσεος μέτρων πλάτους, στεγασμένον δι' ἀψιδωτῆς λιθοκτίστου στέγης. Κάθε οἰκογενειακὸς τάφος εὑρισκόμενος ὑπὸ τὰς ἀψίδας ἔχει καὶ μίαν πολυτελῆ μαρμαρίνην πλάκα ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἢ ἐλαιογραφίαν, ἢ ἀγάλματα τέλος. Οἱ τάφοι εἶνε ἐκτισμένοι, ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ, κλειόμενοι ἄνωθεν διὰ μεγάλης λιθίνης πλακός, τῆς ὁποίας ὅμως ἐδῶ κτίζεται ὁ γύρος διὰ λόγους ὑγιεινῆς. Ἑκάστη λοιπὸν οἰκογένεια στολίζει τὸν τάφον της, ἓν τετράγωνον ἑπτὰ τετραγωνικῶν μέτρων, διὰ τὴν ἡμέραν τῶν νεκρῶν. Κατασκευάζει δηλαδὴ ἐν δωμάτιον ἄνθινον, διαφοροτρόπως καὶ τοποθετεῖ εἰς αὐτὸ καὶ δύο μεγάλα καὶ πολυτελῆ κηροστάσια σιδηρᾶ ἢ ὀρειχάλκινα. Αἱ καιόμεναι λαμπάδες εἶνε χρώματος ἐρυθροῦ συνήθως, ἢ ἀντὶ λαμπάδων ἐπὶ τῶν κηροστασίων ἐντὸς στρογγύλων δοχείων στρω-

ΕΠΙΦΥΛΛΙΣ

ΕΝ ΔΙΗΓΗΜΑ ΑΠΟ ΤΩΝ ΗΜΕΡΩΝ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Ο ΝΕΟΣ ΡΑΒΒΙ

Μίαν ἡμέραν ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ ἀφῆκε τὴν ἐργασίαν του καὶ ἔφυγε διὰ τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν· ἀνέβη εἰς τὴν κορυφήν, ὁπόθεν ἔβλεπε τὸ παλάτιον τοῦ Ἄννα καὶ τὰ περὶξ αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἡ ὥρα τῆς ἡμέρας ἦτο πολὺ ἀκατάλληλος διὰ τοιαύτην ἐκδρομήν. Τὰ πύρινα βέλη τοῦ ἡλίου καὶ ἡ κατάστασις εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκετο ὁ Λάζαρος συνετέλεσαν νὰ χάσῃ ἀμέσως πᾶσαν συναίσθησιν. Ὅταν ἠσθάνθη ἑαυτὸν ἀδιάθετον ἐκίνησε διὰ τὸν οἶκόν του, μόλις ἔκαμεν ὅμως ὀλίγα βήματα ἔπεσε χαμαὶ ἀναίσθητος, ἐπὶ τῆς δυτικῆς τοῦ ὄρους κλιτύος.

Ὅταν συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν καὶ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς, εἶδεν, ὅτι πυκνὸν φύλλωμα ἐλαιοδένδρων τὸν ἐσκίαζε προφυλάττον αὐτὸν ἀπὸ τὰς καυστικὰς τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας, καὶ ἠσθάνετο ὀσμὴν εὐχάριστον ἀνθέων περὶ αὐτόν. Εὑρίσκετο εἰς ἕνα κῆπον, ἀναπαυόμενος εἰς μαλακὸν καθαρὸν στρῶμα. Περιέφερε τὸ βλέμμα του πέριξ· τὸ μέρος δὲν τοῦ ἦτο ξένον, τὸ ἀνεγνώρισεν Ἦτο ὁ κῆπος ἑνὸς εὐσεβοῦς Ἰουδαίου, ὅστις εὑρίσκετο πλησίον τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν. Εὑρίσκετο εἰς τὴν Γεθσιμανῆ, εἰς τὸν κῆπον τοῦ Ἀμώς.

Ἀμώς! Ἐφώναξε μὲ φωνὴν ἀσθενῆ ἐπανειλημμένως. Ἐφάνη τότε ὁ ἰδιοκτήτης ὑπὸ τὴν δενδροστοιχίαν τῶν συκῶν, ἐρχόμενος μὲ βῆμα ἐλαφρόν Ὁ Ἀμώς ἦτο ἐπιφανὴς τοῦ μέρους πολίτης, ἐνάρετος καὶ γνωστὸς διὰ τὰ θρησκευτικά του αἰσθήματα, λαμβάνων μέρος ἐνεργὸν εἰς τὴν κοινότητα δι' αὐτά, διὰ τὴν μεγάλην μεταβολὴν καὶ τὰς συζητήσεις, αἱ ὁποῖαι τότε ἐλάμβανον χώραν. Ἐνῷ ἐσχάτως ὁ Λάζαρος εἶχε σημειωθῆ ὡς ἀπέχων καὶ παραμελῶν αὐτῶν.

— Ἰδού σε τέλος, εἶπεν ὁ Ἀμώς· ἐπανῆλθες εἰς ἑαυτόν; Ἐγὼ ἀπεσύρθην διὰ νὰ κοιμηθῆς ἡσυχώτερα.

— Ἀλλὰ τί ἔχω; τί μοῦ συνέβη; πῶς εὑρίσκομαι ἐδῶ;

— Δὲν εἶνε τίποτε· μὴν φοβεῖσαι. Ἔπαθες μίαν ἡλίασιν· τί ἤθελες ὅμως, ἐρωτῶ, εἰς τὴν θερμοτέραν τῆς ἡμέρας ὥραν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους;

— Ἐκίνησα διὰ τὸν οἶκόν μου καὶ ἐλησμόνησα ἑαυτόν.

— Ἐκίνησα, ἐλησμόνησα. Αὐταὶ εἶνε λέξεις ἀκατάληπτοι δι' ἐμέ. Μὰ τὴν ἀλήθειαν δὲν σὲ ἀναγνωρίζω ἀπό τινος πλέον, Λάζαρε!

— Καὶ ἐγὼ πολὺ ὀλιγώτερον ἑαυτόν, εἶπεν ὁ Λάζαρος.

Ἀλλ' ἡ ψυχική του κατάστασις δὲν ἐπέτρεπεν ἐπιπλήξεις· δὲν ἠσθάνετο ἑαυτὸν εἰς κατάστασιν νὰ ἀκούσῃ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην παρατήρησιν, ἔστω καὶ ἀπὸ ἐπιστήθιον φίλον, ὥστε διὰ νὰ τὰς ἀποφύγῃ, ἔδωκεν ἄλλην στροφὴν εἰς τὸν λόγον.

— Σὺ λοιπόν, καλέ μου Ἀμώς, μ' ἔφερες ἐδῶ; Ἀλλὰ πῶς ἔτυχες σὺ ὁ ἴδιος εἰς τὸ ὄρος τὴν ὥραν ἐκείνην καὶ πῶς ἠμπόρεσες νὰ μὲ φέρῃς ἐμὲ τόσον βάρος.

— Δὲν εἶμαι ἐγώ, ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος σ' ἔφερεν, ἀλλ' οὔτε καὶ ἠμπόρουν νὰ σὲ σώσω ὅπως ἦσο.

— Ἀλλὰ ποῖος λοιπὸν, εἶπεν ὁ Λάζαρος ἐγερθεὶς τώρα τῆς κλίνης μὲ πολλὴν ζωηρότητα καὶ παρατηρῶν γύρω του μὲ βλέμμα ἐταστικόν. Τίς ἦτο καὶ ποῦ εἶνε τώρα;

— Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος σ' ἔφερε δὲν εἶνε πλέον ἐδῶ· μὴ τὸν ζητεῖς. Ἐπρόφθασεν ἐγκαίρως καὶ σ' ἔσωσεν ἀπὸ τὴν λυπηρὰν θέσιν, ὅπου εὑρίσκεσο· ἔμεινε πλησίον σου μέχρις ὅτου εἶδεν ὅλα τὰ σημεῖα τῆς ζωῆς ἐπὶ σὲ καὶ τὸ φυσικὸν χρῶμα εἰς τὸ πρόσωπόν σου. Τότε ἐσηκώθη καὶ μοῦ εἶπε: Ἐγὼ τώρα φεύγω δὲν ἠμπορῶ νὰ μείνω περισσότερον. Σὲ ἐσύστησεν εἰς τὰς φροντίδας μου, θερμῶς σ' ηὐλόγησε κοιμώμενον καὶ ἔφυγε.

— Εἰπέ μου τὸ ὄνομά του, εἶπεν ὁ Λάζαρος παρακλητικῶς. Ποῖος μοῦ ἔκαμε τόσον μεγάλην ἐκδούλευσιν καὶ μ' ἀφῆκε χωρὶς νὰ τὸν ἴδω;

— Ὄνομα δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπω, θαυμάζω δὲ καὶ πῶς μ' ἐρωτᾶς, τίς ἦτο;

— Ποῖος εἶνε ὁ ἀνερχόμενος τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν τόσον συχνά, ὄχι ἀσκόπως, ὅπως ἔκαμες σύ, ἀλλὰ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς μεγάλης ἀποστολῆς του; Ποῖος ἐπισκέπτεται τὸν κῆπόν μου τόσον συχνὰ καὶ διέρχεται τὴν νύκτα προσευχόμενος ὑπὸ τὰ δένδρα αὐτά; Ποῖος εἶνε ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον γνωρίζομεν νὰ σώζῃ πάντα δυστυχῆ καὶ νὰ θεραπεύῃ τὸν πάσχοντα, τὸν ὁποῖον συναντᾷ εἰς τὸν δρόμον του:

Ποῖος εἶνε ὁ συγχωρῶν καὶ μὴ λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν ἀδιαφορίαν καὶ τὴν ψυχρότητα τῶν φίλων, ὁ εὐεργετῶν καὶ ἀπομακρυνόμενος ἐν βίᾳ πρὶν προφθάσῃ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ ὁ εὐεργετηθείς; Ἐρχομεν πολλοὺς τοιούτους εἰς τὴν Ἰουδαίαν, Λάζαρε; Γνωρίζεις δεύτερον;

Ὁ Λάζαρος ἐσιώπα· τώρα ἠνόησε καλῶς περὶ τίνος ἐπρόκειτο καὶ τίς τὸν εἶχε σώσει.

Εἷς καὶ μόνος, εἶπε, μετὰ μακρὰν σιωπὴν ὁ Ναζωραῖος εἶνε ὁ σωτήρ μου.

— Ὅταν τὸν ἴδῃς, λοιπὸν μὴ λησμονῆς τὸ καθῆκόν σου, ἐπανέλαβεν ὁ Ἀμώς.

— Ἔχεις δίκαιον, εἶπε συγκεκινημένος βαθέως ὁ Λάζαρος, πρέπει νὰ ζητήσω τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὸν ἴδω. Ἔχω ἀπόλυτον ἀνάγκην αὐτοῦ.

— Ἡ πραγματικὴ ἀγάπη εὑρίσκει τὴν εὐκαιρίαν πάντοτε καὶ τὰ μέσα. Ἡ εἰλικρινὴς φιλία δὲν εἶνε τυφλή, βλέπει ἐναργῶς.

Ἀγάπη εὐκαιρία, μέσα, φιλία ἦσαν λέξεις, τὰς ὁποίας δὲν ἤθελε μεταχειρισθῆ ὁ ἐνάρετος Ἀμώς, ἀλ' ἐγνώριζεν ὅ,τι συνέβαινεν εἰς τὸν Λάζαρον.

Ὁ ἦχος τῆς φωνῆς του ἐπανελαμβάνετο εἰς τὴν ἀκοὴν τοῦ Λαζάρου.

Μία συγκεκινημένη εἰκὼν παρουσιάζετο πάλιν εἰς τὴν φαντασίαν του Ἐξ ὅλων τῶν προσώπων ἐξεῖχε τὸ τῆς Ζαχάρας. Ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ Ναζωραίου ἦτο πάντοτε μία ἀγαπητὴ ὀπτασία.

Ἡ σωτηρία.

Ἡ Καπερναούμ ἕνεκα τῆς καλῆς της τοποθεσίας, ὡς ἔκειτο μεταξὺ τῆς Δαμασκοῦ καὶ τῶν τόσων ἄλλων πρὸς Νότον πόλεων, εἶχε φθάσει κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους εἰς πολὺ ἀνθηρὰν κατάστασιν. Ἦτο ἡ ἐξοχὴ τῆς ἀριστοκρατίας τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, κατὰ τὸ θέρος δὲ εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν λουτρῶν ἤρχοντο ὄχι μόνον οἱ αὐτόχθονες τῆς Ἰουδαίας, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ξένοι, ὥστε εἶχε γίνῃ τὸ κέντρον τῶν συνεντεύξεων, τῆς πολυτελείας, τῶν ἐπιδείξεων.

Αἱ οἰκίαι της ἦσαν ἐκτισμέναι ἐκ λευκῶν καὶ μαύρων λίθων ἀναμίξ, οἱ περὶ αὐτὰς κῆποι πολὺ περιποιημένοι· αἱ μυρίκαι, αἱ μυρσίναι, τὰ ρόδα, αἱ ἀκακίαι ἐπλήρουν τὴν ἀτμόσφαιραν αὐτῆς εὐωδίας· μὲ τὴν παραλίαν της τῆς λίμνης Γενησαρέτ, εἰς τὰ νερὰ τῆς ὁποίας ἀντηνακλῶντο τὰ λαμπρὰ τῶν κατοίκων της ἐνδιαιτήματα, ἦτο γραφικωτάτη Προσείλκυε καὶ τὸν μᾶλλον ἀπαθῆ, τὸν ἐπιθυμοῦντα νὰ διέλθῃ μίαν ἢ περισσοτέρας ἡμέρας εἰς τὸν πολὺ ἀγαπητόν της ὁρίζοντα.

Πρὸς τὸ Βορειοδυτικὸν μέρος τῆς πόλεως, εἰς ἓν ὕψωμα γῆς, εὑρίσκετο τὸ πολυτελὲς ἐξοχικὸν μέγαρον τοῦ Ἄννα ἡ χάρις καὶ ἡ κομψότης τοῦ ὁποίου ἔσυρε τὰ βλέμματα, τόσον διὰ τὴν Ἀρχιτεκτονικήν του ὅσον καὶ διὰ τὸν πλούσιον εἰς φυτείαν κῆπόν του, εἰς τὸν ὁποῖον ἐφαίνετο, πρωὶ καὶ ἑσπέρας, ἡ σκιὰ τοῦ ἰδιοκτήτου μορφὴ ἀναμέσον τῶν φυλλωμάτων, ἐπισκοποῦσα τὰ πάντα.

Ὁ ἥλιος εἶχε δύσει, ἀφήσας τὸν οὐρανὸν φλεγόμενον νὰ κατοπτρίζεται εἰς τὰ νερὰ τῆς Τιβεριάδος, μόλις ρυτιδομένους ὑπὸ τὴν πνοὴν τοῦ Ἀνατολικοῦ ἀνέμου. Ἦτο θερινὴ ἑσπέρα, ἐποχὴ τῶν λουτρῶν· ἡ πόλις ἔβριθε κόσμου· ἡ παραλία μὲ τὴν ζωηράν της κίνησιν ἐμαρτύρει τὴν ἀκμαίαν τοῦ ἐμπορίου κατάστασιν. Πολλὰ ἁλιευτικὰ πλοιάρια ἦσαν δεμένα εἰς τοὺς χονδροὺς πασσάλους ἤδη· ἄλλα ἐφαίνοντο εἰσέτι μακράν, ἐξακολουθοῦντα μὲ τὰ δίκτυά των τὸ ἔργον· λέμβοι κομψαί, ἐστρωμμέναι μὲ τάπητας, φέρουσαι χορείας γυναικῶν, στολισμένας μὲ μετάξας, πορφύρας καὶ περιδέραια μαργαριτῶν. Ὅλα ἦσαν φαιδρότης καὶ χάρις. Ἔμψυχος καὶ ἄψυχος φύσις ἐγέλα ὑπὸ τὴν γαλήνην τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ ὑγροῦ ἐδάφους.

Μία ἰδία λέμβος εἶχεν ἐπισύρει τὰ ὅμματα. Ἡ νεᾶνις κυρία της ἐκάθητο εἰς τὸ μέσον, περικυκλωμένη ἀπὸ τὰς δούλας της, σφριγῶσα ἀπὸ νεότητα καὶ κάλλος· τὴν ἐπολιόρκει συστοιχία βλεμμάτων ἀλλων γυναικῶν αἱ ὁποῖαι ἐμειδίων δακρύουσαι καὶ ἐδάκρυον γελῶσαι.

— Τί νὰ σοῦ εἰπῶ, Ρεβέκκα, ἔλεγεν εἰς τὴν παρ' αὐτῇ θεραπαινίδα, ἡ Καπερναούμ μὲ ὅλην τὴν εὐμορφιάν της δὲν μ' ἀρέσει. Ἐγὼ στενοχωροῦμαι ἐδῶ.

— Τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδα δὲν θὰ σᾶς φαίνεται πλέον τὸ μέρος πληκτικόν, διότι εἰς τὸ παλάτι θὰ ἔχωμεν πολλὴν κίνησιν, μὲ τὴν προσθήκην τῆς νέας πλευρᾶς.

— Μὲ τὴν προσθήκην τῆς νέας πλευρᾶς; Καὶ ποῖος ἀνέλαβε τὴν ἐργασίαν; Εἰς ἐμὲ δὲν εἶπε κανεὶς οὔτε μίαν λέξιν!

Ἀλλὰ καὶ ἡ Ρεβέκκα δὲν ἤξευρεν εἰς ποῖον εἶχεν ἀνατεθῇ ἡ ἐργασία· τοὺς ἐργάτας μόνον καὶ τὸ ὑλικὸν εἶδε, δύο-τρεῖς ὥρας πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς των, νὰ ἔλθουν καὶ νὰ στήσουν τὴν σκηνήν των εἰς τὸν ἀπέναντι λόφον.

Ἡ Ζαχάρα κατελήφθη ὑπὸ τρομερᾶς μελαγχολίας· διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωήν της ἐφαίνετο λυπημένη.

— Εἰπὲ εἰς τοὺς κωπηλάτας, Ρεβέκκα, νὰ μᾶς ὑπάγουν εἰς τὴν ἀπέναντι παραλίαν.

Μόλις εἶχεν ἀπομακρυνθῇ ἡ λέμβος καὶ ἰδοὺ εἷς νέος ἐφάνη εἰς τὴν προκυμαίαν, ἀκολουθῶν διὰ τοῦ βλέμματος τὴν λέμβον. Ὁ νέος αὐτὸς ἦτο ὁ Λάζαρος, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Ἄννας εἶχεν ἀναθέσει πάλιν τὴν προσθήκην τῆς νέας πλευρᾶς τοῦ μεγάρου του. Εἶχε φθάσει μόλις πρό τινων ὡρῶν πράγματι μετὰ τῶν ἐργατῶν του καὶ ἔμενεν εἰς τὸ χάνιον τῶν ξένων καὶ τῶν καραβανίων.

Εἷς γέρων ἁλιεύς, εὑρεθεὶς τυχαίως πλησίον τοῦ Λαζάρου, ἔλεγεν: ἐλπίζω οἱ κωπηλάται νὰ ἐννοήσουν τὴν καταιγίδα καὶ ἐπιστρέψουν ἀμέσως.

Καὶ τῷ ὄντι· ὁ γέρων ἀφοῦ ἐστερέωσε τὸ πλοιάριόν του εἰς τὸν πρὸ αὐτοῦ πάσσαλον ἔφυγε, καὶ δὲν εἶχεν εἰσέτι κάμψει τὴν γωνίαν τοῦ πρώτου δρόμου, ὅταν ἡ θάλασσα ἤρχισε νὰ ταράσσεται· αἱ λέμβοι αἱ ὁποῖαι εὑρίσκοντο πλησίον τῆς ἀκτῆς, ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, ἐπέστρεφον ἐν βίᾳ, ἀλλ' ἡ τῆς Ζαχάρας, ὡς εἶχεν ἡ ἰδία διατάξει νὰ ὑπάγουν εἰς τὴν ἀπέναντι παραλίαν, εὑρίσκετο πλέον πολὺ μακρὰν καὶ ἡ ἐπιστροφὴ ἦτο ἀδύνατος.

Τότε ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ ἐσκιάσθη ὁ οὐρανός, ὁ ἄνεμος ἐσύριζεν ἐξ ὅλων τῶν σημείων, ἡ θάλασσα ὕψωνε κύματα ὡς λόφους, ἐκσπῶντα εἰς τὸν πέριξ χῶρον καὶ παρασύροντα τὸ προστυχόν. Ἀνεμοστρόβιλοι, λαίλαπες καὶ θύελλαι ἦσαν πράγματα συνήθη διὰ τὴν θάλασσαν τῆς Τιβεριάδος, ἀλλὰ τὴν φορὰν αὐτὴν ἦτό τι ἐκ τῶν πολὺ φοβερῶν. Ὁ συριγμὸς τοῦ ἐκκωφαντικοῦ ἀνέμου, ὁ μηκυθμὸς τῆς μαινομένης θαλάσσης καὶ ἡ γενικὴ φωνὴ τῆς ἀγωνίας καὶ τοῦ τρόμου τῶν ἀνθρώπων, ἀναμιγνυομένη μὲ τὰς τῶν στοιχείων, ἐφόβιζεν ὄχι μόνον τὸν Λάζαρον, ὡς εἶχε προείπει ὁ γέρων ἁλιεύς, ἀλλὰ καὶ τοὺς διαρκῶς εἰς τὴν πόλιν μένοντας.

ματα βάμβακος καταβρέκτου εἰς οἰνόπνευμα, ὁ ὁποῖος βάμβαξ, διὰ μηχανισμοῦ καίει ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους κανονικῶς, ἐκπέμπων πάντοτε τὴν αὐτὴν ποσότητα τῶν πολυχρώμων φλογῶν, χωρὶς νὰ φλέγηται. Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀνθίνου τάπητος ὅλως διόλου εἰς τὴν παρυφὴν ὑπάρχει καὶ ἓν ἄλλο ὡραῖον δοχεῖον ἀργυροῦν, ὀρειχάλκινον ἢ κρυστάλλινον, περιέχον καὶ μίαν μαλακὴν ἀκτινωτὴν ψήκτραν, διὰ τῆς ὁποίας ραντίζουν τὸν τάφον οἱ προσευχόμενοι πέριξ, ἢ καὶ οἱ διαβάται ἐὰν προαιροῦνται.

Μεταξὺ τῶν ἀνθίνων τούτων ἀναπαυτηρίων, ὅπου δὲν ἠξεύρει τις τίνος τὴν τέχνην περισσότερον νὰ θαυμάσῃ, τὸν συνδυασμὸν τοῦ χρωματισμοῦ τῶν ἀνθέων ἢ τὴν μυστηριώδη γλῶσσάν των, τὴν διηγουμένην ἱστορίας ὁλοκλήρους, εἷς τάφος εἶχε μεταβληθῇ εἰς νυμφικὴν παστάδα, στρωμένος ἕνα παχὺν χλοερὸν ὁλοπράσινον τάπητα, ἀπὸ ἁβρὰν καὶ δροσερὰν χλόην. Εἰς τὸ μέσον τοῦ τάπητος ἓν προσκεφάλαιον ἐκ τρυφερῶν φύλλων κρίνου· ἓν κέντημα τεσσάρων δακτύλων πλάτους, entre deux ἐκ μικρῶν λευκῶν χρυσανθέμων· μετὰ τὸ κέντημα ἐξηκολούθει τὸ πράσινον ἐκ πολὺ λεπτῶν ἁβρῶν φυλλωμάτων, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τούτου μία ἀνθοδέσμη νυμφική, ἐκ λευκῶν καλύκων ρόδων, μυρσίνης, ἰάσμης. Οὕτω πῶς τοποθετημένη ἐν τῷ προσκεφαλαίῳ ὡς νὰ ἦτο ἐμπηγμένη εἰς μίαν ζώνην, καὶ τὰ ἄνθη ἀνερχόμενα ἐπὶ τοῦ στήθους ἐκυμάτιζον ἐλεύθερα ἔνθεν καὶ ἔνθεν. Παραπετάσματα ἄνθινα κατερχόμενα ἐκ τοῦ ὕψους τῆς ἐπὶ τὸν τοῖχον πλακὸς μέχρι τέλους τοῦ τάπητος. Φοίνικες δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ πρὸς τὸ μέρος τῆς κεφαλῆς, σχηματίζοντες ὑπὲρ αὐτὴν στοάν. Τὰ δύο πολυτελῆ κηροστάσια μὲ τὰς ἐρυθρᾶς λαμπάδας. Ὁ ἁγιασμὸς πρὸς ραντισμόν

Ἐξ ἅπαντος ὁ τάφος ἐκεῖνος ἐφιλοξένει μίαν νύμφην. Οὐδεὶς ὡμίλει, οὐδεὶς ἐφαίνετο ἐκεῖ καὶ ὅλα ἔψαλλαν τὴν ἱστορίαν των, εἰς τὴν ἰδίαν ἕκαστον γλῶσσαν. Ἀντὶ τῶν λευκῶν τοῦ Ὑμεναίου λαμπάδων, τῆς ἀνήφθησαν αἱ ἐρυθραῖ ἐκεῖναι, αἵτινες ἐξέπεμπον μίαν φλόγα μελαγχολικήν, ἐν μέσῳ τοῦ χλοεροῦ πρασίνου περιβάλλοντος, ὡς μειδίαμα δακρύοντος.

Ἄλλο ὡραῖον θέαμα παρουσιάζουν οἱ ἐν εἴδει παρεκκλησίων τάφοι εἰς ἰδιαιτέραν πλευρὰν εὑρισκόμενοι. Ὄχι δὲ ὀλιγώτερον τῶν δύω τούτων εἰδῶν, οἱ ἐν ὑπαίθρῳ· ἡ ἁγία πεδιὰς λεγομένη ἰταλιστί: Campo Santo, καὶ τὸ ὁποῖον ὄνομα φυλάττεται καὶ εἰς γερμανικὰς πόλεις, ἀρκεῖ νὰ ὑπάγωνται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἱεραρχικῶς. Τῶν διαπρεπῶν τῆς πατρίδος τέκνων τοὺς τάφους στολίζει ἡ πολιτεία. Στήλας ἀνθίνους ἐγείρει εἰς αὐτά. Ψέγει δὲ ὁ τύπος τρομερά, ἂν εἷς τῶν τελευταίων τούτων παρημελήθη, ἂν δὲν ἐστολίσθη, ὡς ὤφειλε.

Εἰς ἐπίσκεψιν τῶν νεκροταφείων συρρέει ὅλη ἡ πόλις· ἀπὸ τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας μέχρι τῶν ἐσχάτων τοῦ λαοῦ τάξεων· τὰ σχολεῖα ὁδηγούμενα ὑπὸ τῶν διδασκάλων, αἱ διάφοροι ἑταιρίαι χαιρετῶσαι τοὺς προαπελθόντας ἀδελφούς. θεωρεῖται μᾶλλον καθῆκον θρησκευτικόν. Ἡ πόλις ἐπίσης διὰ μιᾶς πενθίμου συναυλίας ἀσπάζεται τὰ τέκνα της. Εἰς ἕκαστον νεκροταφεῖον ἡμίσειαν ὥραν διὰ μιᾶς Trauerserenade χαιρετίζει αὐτά.

Ἡ ἑλληνικὴ Ἐκκλησία κατὰ τὸ σύνηθες. Πρῶτον ψάλλει δοξολογίαν ὑπὲρ εὐημερίας τῆς Α. Υ. τοῦ Ἀντιβασιλέως, καὶ μετὰ τὸ πέρας τῆς δοξολογίας διὰ χειρὸς τῆς αὐτοῦ αἰδεσιμότητος τοῦ Ἀρχιμανδρίτου αὐτῆς καταθέτει λαμπροὺς στεφάνους ἐπὶ τῶν σαρκοφάγων τῶν πρώτων βασιλέων τῆς Ἑλλάδος Ὄθωνος καὶ Ἀμαλίας καὶ ἐπὶ τὸν τοῦ Λουδοβίκου τοῦ Γ'.

Διὰ λέξεων δὲν δύναταί τις νὰ παραστήσῃ τὴν προξενουμένην ἐκ τοῦ στολισμοῦ τῶν νεκροταφείων ἐντύπωσιν· πρέπει νὰ ἐπισκεφθῇ τις αὐτά, ἢ μᾶλλον τὰ κεντρικώτερα τὴν ἡμέραν τῶν Ἁγίων Πάντων, ὄχι τὴν ἡμέραν τῶν νεκρῶν, διότι τὴν μεσημβρίαν ἀρχίζουν ἤδη νὰ γυμνόνωνται οἱ τάφοι. Τὰ ἄνθη αὐτὰ ἐνοικιάζονται ὑπὸ τῶν ἀνθοκομείων, προστιθεμένης καὶ τῆς τέχνης, ἥτις πληρώνεται ἁδρῶς· δὲν μένουν παρὰ τὰ συνήθη πρὸς στολισμὸν τοῦ τάφου δι' ὅλον τὸ ἔτος καὶ οἱ ἀγορασθέντες ἀποκλειστικῶς στέφανοι.

Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θριάμβου τοῦ φυτικοῦ βασιλείου, τοῦ θαυμασμοῦ, τῆς κριτικῆς τῶν μουσικῶν μελωδικῶν ἤχων, τοῦ ἰδανικοῦ ἀγνώστου, εἰς τὸν ὁποῖον μεταφέρει τὴν φαντασίαν τὸ θέαμα αὐτό, βλέπει τις, ὅπου καὶ ἂν στρέψῃ τὸ βλέμμα καὶ τὰ δύο ἑλληνικὰ γράμματα ΧΡ εἰς μονόγραμμα καὶ παρ' αὐτοῖς τὸ Α καὶ Ω ἐπὶ τῶν πλακῶν διὰ Μωσαϊκοῦ, ἐπίχρυσα ἢ σκαλισμένα. Ἡ ἀλληγορία αὐτὴ ἡ παρακολουθοῦσα φθαρτὰ καὶ ἄφθαρτα καὶ διερχομένη κυρίαρχος καὶ τροπαιοῦχος τοὺς αἰῶνας καὶ τὰς γενεάς.

Δὲν λέγω διὰ τὰ μνημεῖα, διότι δὲν ἀπαντᾷ τις οὔτε τὴν νεκρόπολιν τῆς Γενούης, οὔτε τὰ τῆς Φλωρεντίας, ἀλλ' οὔτε καὶ τῶν Παρισίων ἀκόμη· ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὴν τέχνην τῶν ἀνθέων εἶνε θαυμασία. Ἑκατομμύρια μαρκῶν ρίπτονται εἰς τὰ νεκροταφεῖα διὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ἀλλ' ἀδιάφορον τὸ σύνολον εἶνε ὡραῖον καὶ τὸ Μόναχον εἶνε καὶ κατὰ τοῦτο ἡ πόλις τῆς τέχνης καὶ τοῦ ὡραίου.

Μαρία Πινέλλη

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Καν Σ. Ν. Σκ. Χαλκίδα Καλὴ ἐπιστολή σας μετὰ δρ. 10 ἐλήφθη. Νέα συνδρομήτρια εἰς Πειραιᾶ ἐνεγράφη. Θερμοτάτας εὐχαριστίας δι' εὐγενῆ φροντίδα· Καν Εὐ. Π. Π. Μεσολόγγιον. Συνδρομή σας ἐλήφθη. Εὐχαριστίας. — Δα Μ. Π. Πειραιᾶ. Συνδρομή σας ἐλήφθη. Εὐχαριστίας. — Κ. Αἰ. Β. Ἡράκλειον ἐλήφθη. Εὐχαριστίας. Ἐστάλησαν μόνον ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου. Λοιπὰ προσεχῶς,ὁπόταν καὶ θὰ σᾶς γράψω. — Καν Φλ. Ι. Σ. Χαλκίδα. Ἐλήφθη. Θερμὰς εὐχαριστίας. — Καν Χ. Τ. Ἀγ. Κέαν. Φαίνεται ὅτι εἶχεν ἐξαντληθῇ ἡ ἔντυπος ταινία σας. Ἐστάλησαν. — Καν Δ. Θ. Πάτρας. Ἐλήφθη. Εὐχαριστίας. Σχετικὴν ἀπόδειξιν θέλετε λάβει παρ' αὐτόθι ἀντιπροσώπου μας. — Καν Δ. Γ. Σύρον. Βεβαίως εἰς τὸν διαγωνισμὸν τῆς μαγειρικῆς θὰ ὑποβληθῇ κάθε πρᾶγμα τρωγόμενον, τὸ ὁποῖον κατασκευάζεται κατ' οἶκον. Καὶ λουκάνικα καὶ μουσταλευριὲς καὶ κουλουράκια. Ὅλα αὐτὰ θὰ κανονισθοῦν εἰς τὸ πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον θὰ δημοσιευθῇ προσεχῶς. — Καν Δ. Οἰ. Λάρισαν. Ἐλήφθη. Εὐχαριστίας.